

17. 6. 2018 - Jen se na sebe podívej...

1. čtení: Lk 21, 1-4

Píseň: 25 - K tobě duši pozdvihuji; 4. - 7. sloka

Základ kázání: Jk 1, 19-27

Kázání: Milé sestry, milí bratři v Kristu,

z Hamleta známe myšlenku, že umění nastavuje zrcadlo. Podobnou myšlenku užívá také Jakub: Na světě je něco, co umožňuje, abych se na sebe podíval: Boží slovo zaseté v nás.

Pokud se člověk patřičně ztiší a přestane rozsévat nebo pokřikovat ty své pravdy. Ať už o Božím slově, o sobě samém nebo o čemkoli jiném. Pokud se člověk patřičně ztiší, pak mu Boží slovo mimo jiné nastaví zrcadlo a umožní, aby se v něm poznal. Aby v něm poznal pravdu. Pro jednu pravdu Boží. Pro jednu pravdu o sobě. Nikoli o těch ostatních.

Zrcadlo umožňuje člověku podívat se na sebe zvenku. Popřípadě tak, jak mě vidí bližní. Ti druzí. Prostě nastavit zrcadlo je důležitý krok. A hlavně poznat se v tom zrcadle - materiálním nebo v zrcadle Božího slova. Připustit si, že tohle jsem já.

K tomu dojde většina lidí. Interakcemi společenskými i životními nevyhnutelně a opakovaně. Ale většina lidí s tím dál nepracuje. Raději hned zapomene, co to v tom zrcadle uviděli. Někteří na ten odraz v zrcadle reagují o to hlasitějším a ukřivděnějším vyhlášováním svých pravd. Jako provinilé dítě, které někdo načapal na švestkách. V takových případech je Boží práce vynaložená v nastaveném zrcadle k ničemu.

Proto Jakub pokračuje od naslouchání dál. Člověk, který je posluchačem, ba který klidně hledí na sebe samého do zrcadla Božího slova, ale nic s tím nedělá, je jako pacient, kterému doktor předepíše lék. A ten pacient to přijme jako pravdu. Ba jako pravdu, která zachraňuje a i jeho zachrání. Že by mu ten lék pomohl. Ale nevezme si ho. Zůstane zaseklý tam, kde je. Na tom svém. Ačkoli nakrásně věří, že by mu ten lék pomohl.

Tak ono v člověku zaseté Boží slovo může mít tři rozdílné budoucnosti: 1) Někdo mluví o všem možném, i o Bohu, tolik, že ani nestihne slyšet, co Bůh vlastně říká. Sám je neoslovitelný ve svém horlení.

2) Někdo jiný je neoslovitelný proto, že hned pustí z hlavy, co vlastně slyšel. Co, koho vlastně viděl v tom zrcadle.

3) Pozitivní příklad: Zaseté slovo přináší úrodu: Člověka, který se v tom slově, v tom zrcadle, zhlédne. Kteréhokoli člověka, který se v tom, co zaslechl, zhlédne natolik, že ho to ovlivní. Že to ovlivní celý jeho další život.

Což je zajímavá terminologie: Kdo se zhlédne v Božím zákoně stejné svobody a rovnosti pro všechny, stane se dosl. tvůrcem skutečnosti. Stane se poetou, tvůrcem toho, co se z něj samotného uskuteční... Zákon svobody se pro něj stává *skutkem*. Realitou. Skrze takového se druzí lidé stávají svobodnějšími. Stávají se méně a méně balamucenými či otroky. Protože skrze něj se skutkem a realitou stává Boží zákon svobody.

Tedy Zákon Mojžíšův. Se vším všudy. O pár řádků později Jakub dodá, že kdo přestoupí jednu část zákona, třeba zpronevěrou, nepravdou nebo spoléháním na lidi, přestupuje ho celý (Jk 2, 10). Stejně řekne také apoštol Pavel: *Před Bohem nejsou spravedliví ti, kdo zákon slyší; ospravedlnění budou, kdo zákon svými činy plní* (Ř 2, 13). Tedy i kdyby člověk ten zákon v životě neslyšel, ale přesto neuvědoměle plnil, bude ospravedlněn.

Pavel si pak pomůže Zákonem Ducha, který vede k životu, který osvobozuje (Ř 8, 2). Musí, aby dal lidem šanci tváří v tvář Mojžíšově Zákonu, který je zcela běžně a často bez povšimnutí porušován. Bez výjimky každým. Jakub vlastně stejně, jen jiným slovem. Jakub si pomůže Zákonem *svobody*. Tedy zákonem milosrdenství, jak dobře slyšíme i v poslední větě Jk 1.

Což je stejný Zákon jako Ježíšův, protože stejný jako Mojžíšův, protože Boží. Je to Zákon nastavující zrcadlo - a proto nabízející osvobození. Je to Zákon vyžadující mé milosrdenství právě vůči těm věčně odsouvaným a zneužívaným - sirotkům, vdovám, starým, nemocným, chudým, jiné rasy a kultury.

Právě takový zákon právě takového milosrdenství totiž osvobozuje. Pouze takový zákon pouze takového milosrdenství

osvobozuje. I kdyby dal člověk miliony na kostely a hračky pro děti ve sboru, nedostane se mu osvobození. Zůstane zaseknut ve své rychlé lodičce do pekel. Narozdíl od toho, kdo dal ze svého nedostatku třebas i jen dvě mince pro ty nejubožejší. Totiž pro ty, po kterých nikdo ani nevzdechne...

Protože *hněvem přece spravedlnost Boží neprosadíš*. Kdežto milosrdenstvím ano. Desítkami tisíc ani milionů Boží spravedlnost, natožpak svobodu, neprosadíš. Pouze milosrdenství může vysvobodit utlačovaného a otroka. Milosrdenstvím vysvobodíš toho, koho bys jinak pronásledoval ve svém hněvu. Ve svém pocitu ukřivdění. Ve svém pocitu svaté spravedlnosti. Zotročen těmito pocity.

Milosrdenství pak zejména vysvobodí *tebe* od hněvu. Od pomstychtivosti a touhy pronásledovat. Od otroctví vlastní horlivosti. I kdybys tak činil ve zbožném přesvědčení, že horlíš za správnou věc. Ale jak by mohla být z Boha, když zotročuje? Když umenšuje svobodu?

Proto milosrdný může a smí počítat s milosrdenstvím Božím. Tedy nevypočítavě milosrdný. Ten, který je milosrdný právě vůči těm, kteří mu to nikdy nevrátí.

Kdo se zhlédne v Boží podobě milosrdenství, které vyvoluje zanedbatelný národ otroků jako své vlastní, kdo alespoň trochu pochopí, že Bůh je milosrdný zejména vůči těm, kteří jsou všedně i nevšedně utlačováni a obíráni, toho to ovlivní i v jeho životě. Totiž že začne být právě vůči těmto také milosrdný.

Kdo by *zhlédl*, že Bůh je milosrdný, a hned na to zapomněl, natožpak aby šel mezi cizí a nové a neznámé a potřebné, sám z toho zhlédnutého Božího milosrdenství, ba království, bude mít... nic. A jeho okolí úplně stejně. Zejména ti, vůči kterým milosrdenství žádá právě Bůh.

Závěr Jk 1 pak upřesňuje, co již řekl v Jk 1, 20: Máme být nejen rychlí k naslouchání a pochopení a pomalí k hněvu, ale také pomalí, rozvážní k mluvení. Tak Jakub pojednává jinak, než bychom právě od něj čekali: Varoval sice před pouhým/planým nasloucháním, ale takřka nikde neuznává a nezná, že by existovalo *pouhé* mluvení.

Jakub nezná obvyklý český protiklad jednat X (jen) mluvit. Řeč má pro Jakuba vždycky sílu - vždyť právě slovem stvořil Bůh svět. A

tak slovo vždycky dělá, tvoří - at' chceme nebo nechceme. Mluvení není méně realné, méně působící, než když člověk něco dělá rukama.

Naopak mluvením toho člověk často napáchá víc. Spáchá jím víc skutků. Než kdyby alespoň na chvíli mlčel a poslouchal. Zejména pravdu a fakta.

A tak buď nasloucháme Bohu - a pokud vzápětí nezapomeneme, co jsme slyšeli, pak nás nějak promění, změní Boží milosrdenství.

A nebo se rozčilujeme, cítíme se ukřivdění, pohoršujeme se a kážeme o Božím hněvu a proti tzv. nemravnostem... Ale pak si nenamlouvejme, že jsme zbožní. To jen znamená, že rádi posloucháme sami sebe. Že nedržíme jazyk na uzdě. Nejspíš to v takovém případě ani neumíme. A tak toho o Bohu ani nemůžeme moc vědět.

Pravá zbožnost, pravé náboženství, se věnuje „nevděčným“ cílovým skupinám. Těm, kteří právě milosrdenství potřebují nejvíce: Vdovám, sirotkům, postiženým a dalším, kteří potřebují péče hodně a pořád a nezaručují žádnou publicitu. Pravé náboženství není hlučné a je mu úplně jedno, jestli je jeho služba vidět druhými lidmi. O to už se postará Bůh - pokud neseme ovoce *jeho* vinice.

Ačkoli daleko vděčnější a efektnější je hřímat na obranu křesťanských hodnot a kultury. Hřímat proti zkaženosti světa nebo islámskému terorismu. Nebo evangelizovat zástupy. Prostě se ostentativně štítit špíny ve společnosti, špíny lidského světa. To vše je daleko efektnější, než se starat, než být s např. sirotky.

Ale právě takové nenápadné milosrdenství, takové „nevděčné“ milosrdenství ve stylu kázání na hoře je pro Jakuba, Ježíše i celý Starý zákon čistým „náboženstvím.“ Náboženstvím a vírou, které jsou mimo špínu světa, protože si stoupnou právě doprostřed špíny světa. Bez vděku, bez lidského povšimnutí. Bez hluku nebo touhy po důležitosti a vlivu. Což je podezřelé blízko Božímu Synu na kříži i u prázdném hrobu...

Amen.

(Slyšeli jsme další rozvedený výklad doc. Jiřího Mrázka, vedoucího katedry Nového zákona ETF UK)

Píseň: 608 – Čisté srdce musí mít